

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/83948,Brzostowski-Karol.html>
2022-10-02, 08:45

Brzostowski Karol

BRZOSTOWSKI Karol (11 II 1796, Michaliszki, Wileńszczyzna – 25 VII 1854, Paryż), pionier postępu technicznego. Syn Michała Hieronima, posła na Sejm Czteroletni, i Ewy z Chreptowiczów, córki kanclerza wielkiego litewskiego.

Kształcił się w Wilnie i we Francji, od 1820 gospodarował w odziedziczonym i zadłużonym majątku Sztabin k. Augustowa, w którym uwolnił od poddaństwa i oczynszował chłopów. Z czasem zorganizował ich w uregulowaną prawnie wspólnotę (Instytucję Rolno-Przemysłową Sztabińską, potocznie zwaną Rzeczpospolitą Sztabińską), która jednak, mimo zabezpieczeń testamentowych, przetrwała tylko do ok. 1864. Dobra te systematycznie uprzemysławiał i modernizował, uruchamiając w nich hutę szkła, hutę żelaza z wielkim piecem, fabrykę maszyn rolniczych i przemysłowych, wytwórnię artykułów metalowych, browar, gorzelnię, młyn, garbarnię, tartaki. Już 1823–24 uzyskał podstawy finansowe dla tych inwestycji, dostarczając części metalowych śluz dla budowanego wówczas Kanału Augustowskiego. Uczestniczył w powstaniu listopadowym 1830–31, był ciężko ranny w bitwie pod Ostrołęką, dosłużył się stopnia majora i orderu Virtuti Militari. Po krótkim pobycie na emigracji we Francji i Anglii, skorzystał z amnestii i powrócił, by kontynuować działalność w dobrach sztabińskich. Na początku lat 30. skonstruował wspólnie z zaangażowanymi mechanikami dwa silniki parowe, które (jako pierwsze w hutnictwie Królestwa Polskiego) zastosował do napędu miechów zapewniających dmuch dla wielkiego pieca. Wprowadził też gorący dmuch, wykorzystując gazy odlotowe dzięki użyciu cylindrycznej nagrzewnicy pomysłu Ph. de Girarda, z którym był zaprzyjaźniony. Po 1845 skonstruował pierwszy w kraju telegraf elektryczny, którym połączył swe biuro z zakładami produkcyjnymi. W dobrach sztabińskich stosował takie nowości jak: dojarki mechaniczne, koparki ziemniaków i maszyny do ich obierania. B. zmarł w następstwie operacji,

której poddał się w Paryżu.

PSB (A. Grodek); SBTP (J. Czermiński); SPPT (J. Bartyś).

J. Bartyś: *Czerwony hrabia Karol Brzostowski*, Warszawa 1978; J. Skowronek: *Cmentarz polski w Montmorency*, Warszawa 1986.

Bolesław Orłowski

[Poprzedni](#)
[Następny](#)